

اصول و مبانی نظام تربیتی اسلام

الف - دیدگاه‌ها و نقطه نظرها

هستی‌شناسی

جلد ۱۳ - شاکله انسان (تجهیزات و زمینه‌ها)

نویسنده:

دکتر علی قائمی امیری

سرشناسه	فائمی، علی، ۱۳۱۶ -
عنوان و نام پدیدآور	اصول و مبانی نظام تربیتی اسلام / نویسنده علی قائمی امیری.
مشخصات نشر	تهران: میعاد اندیشه، ۱۳۹۹ -
مشخصات ظاهری	ج.
شابک	نوب۵: 978-622-231-227-5 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۱: 978-622-231-226-8 : ۶۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۲: 978-622-231-323-4 : ۶۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۳: 978-622-231-380-7 : ۶۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۴: 978-622-231-386-9 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۵: 978-622-231-418-7 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۶: 978-622-231-476-7 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۷: 978-622-231-476-7 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۸: 978-622-231-494-1 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۹: 978-622-231-496-5 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۱۰: 978-622-231-522-1 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۱۱: 978-622-231-534-4 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۱۲: 978-622-231-598-6 : ۵۰۰۰۰۰ ریال؛ ج.۱۳: 978-622-231-599-3 : ۵۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فایا
مترجحات	ج.۱. نگاهی به مسأله تربیت- ج.۲. تربیت در بستر تاریخ- ج.۳. مکاتب تربیتی- ج.۴. اسلام و تربیت- ج.۵. معرفت‌شناسی- ج.۶. هستی‌شناسی- ج.۷. هستی‌شناسی- نظامات و سنت- ج.۸. سرای دنیا و آخرت- ج.۹. تربیت و مبدأ آفرینش- ج.۱۰. انسان از نظر اسلام- ج.۱۱. شاکله انسان (ابعاد وجودی)- ج.۱۲. شاکله انسان (ابعاد عالی وجود)- ج.۱۳. شاکله انسان (تجهیزات و زمینه‌ها)
موضوع	اسلام و آموزش و پرورش
موضوع	Islamic education
موضوع	تربیت اخلاقی
موضوع	Moral education
رده بندی کنگره	BP1T / ۱۸
رده بندی دیویی	۳۹۷/۲۸۳۷
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۳۷۸۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فایا

www.ketab.ir

اصول و مبانی نظام تربیتی اسلام / جلد ۱۳

الف - دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرها / هستی‌شناسی / شاکله انسان (تجهیزات و زمینه‌ها)

نویسنده: دکتر علی قائمی امیری

شابک جلد: ۲-۵۹۹-۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸	شابک دوره: ۵-۲۲۷-۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸
ناشر: میعاد اندیشه	صفحه‌آرا: سبحان رفیعی بزرگی
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰	شمارگان: ۱۰۰۰
تلفن انتشارات: ۰۹۱۲۵۱۲۰۰۶۷ - ۰۲۱۶۶۰۱۷۴۴۸ - ۰۲۱۶۶۰۱۴۷۹۷	قیمت: ۶۰۰,۰۰۰ ریال

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مولف محفوظ است.

نگین و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله بازنویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از مولف به هر شکلی ممنوع است. این اثر تحت حمایت قانون حمایت از حقوق مولفان،

مصنفان و هنرمندان ایران قرار دارد

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	بخش ۱. نیازهای انسان
۱۸	فصل ۱. مسئله نیازها
۱۸	مقدمه
۱۸	اهمیت نیازها
۱۹	خطرات ناشی از عدم ارضای نیازهای اساسی
۲۰	کیفیت ارضای نیازها
۲۱	خانواده و رفع نیاز
۲۳	فصل ۲. طبقه‌بندی نیازها
۲۴	مقدمه
۲۴	طبقه‌بندی نیازها
۲۶	دسته‌بندی جدید هنری مورزی
۲۶	دیدگاه سایر نظریه‌پردازان
۲۹	فصل ۳. نیازهای زیستی - جسمانی
۲۹	مقدمه
۳۵	فصل ۴. نیازهای عاطفی
۳۵	مقدمه
۴۲	فصل ۵. نیازهای روانی
۴۲	مقدمه
۴۸	فصل ۶. نیازهای اجتماعی
۴۸	مقدمه
۵۳	فصل ۷. نیاز به جنبه‌های عالی رشد
۵۳	مقدمه
۵۹	بخش ۲. تربیت‌پذیری انسان
۶۰	فصل ۸. عدم امکان تربیت
۶۰	مقدمه

۶۰	نظرات منکران تربیت‌پذیری
۶۵	دیدگاه آیه‌وت در بحث تربیت‌پذیری
۶۷	فصل ۹ امکان تربیت
۶۷	مقدمه
۶۷	دیدگاه طرفداران تربیت‌پذیری مضی
۶۸	دسته‌بندی طرفداران تربیت‌پذیری انسان
۷۰	نظر علمای اسلامی
۷۱	دلایل موافقان و مخالفان تربیت‌پذیری
۷۲	جمع‌بندی (۱)
۷۴	فصل ۱۰ مشروط بودن امکان تربیت
۷۴	مقدمه
۷۴	مشروط بودن تربیت‌پذیری انسان
۷۵	دیدگاه دانشمندان
۷۵	مستندات فایزانیان به تربیت‌پذیری
۷۶	احسان تربیت‌پذیری
۷۶	مبانی اندیشه تربیت‌پذیری انسان
۷۷	تقلید و تربیت
۷۸	جمع‌بندی نظرات
۸۰	فصل ۱۱ دیدگاه اسلامی در امر تربیت
۸۰	مقدمه
۸۰	تفکیک‌ها
۸۱	اساس قابلیت در تربیت
۸۲	دلایل مشروط بودن تربیت
۸۴	ابزار تربیت
۸۴	جمع‌بندی
۸۶	بخش ۳ مبانی فطری
۸۷	فصل ۱۲ پاکی و عتصمت فطرت
۸۷	مقدمه
۸۷	معنی فطرت
۸۸	اساس نظرات در باب فطرت
۸۸	طرفداران پاکی فطرت انسان
۸۹	فطرت، راهنما در تربیت
۹۰	بررسی دیدگاه‌های فوق
۹۲	فصل ۱۳ ناپاکی و خبث فطرت
۹۲	مقدمه
۹۲	اساس نظرات مخالفان پاکی فطرت
۹۲	آرای طرفداران خبث ذاتی انسان

۹۳	غسل تعمید
۹۴	تربیت کودک از نگاه مسیحیت
۹۴	تنوع نظرات در این زمینه
۹۵	در بینش اسلامی
۹۷	فصل ۱۴ - بی تفاوتی فطرت
۹۷	مقدمه
۹۷	اساس نظرات مبتنی بر طبیعت بی طرف انسان
۹۸	طرفداران نظریه طبیعت بی طرف آدمی
۹۹	تأثیر این دیدگاه در تربیت
۱۰۰	دیدگاه ما
۱۰۲	فصل ۱۵ - سرّ ذاتی انسان
۱۰۲	مقدمه
۱۰۲	دیدگاه قائلین به سرّ ذاتی انسان
۱۰۵	سخنی دیگر از خواجه نصیر
۱۰۶	تأثیر این دیدگاه در تربیت
۱۰۷	دیدگاه و نظر ما در باب سرّ ذاتی
۱۰۸	فصل ۱۶ - دوقطبی بودن فطرت
۱۰۸	مقدمه
۱۰۸	اساس نظرات علما و فلاسفه مسلمان
۱۱۰	چند نکته مهم
۱۱۱	در تربیت
۱۱۳	فصل ۱۷ - جمع بندی نظرات در باب فطرت انسان
۱۱۳	مقدمه
۱۱۳	پاکی فطرت
۱۱۴	خداآشنایی
۱۱۵	گرایش به حیر
۱۱۶	دیگر جنبه های مثبت انسان
۱۱۷	گرایش به شر
۱۱۷	ضرورت جهت داهی
۱۱۸	نتیجه گیری کلی از بحث سرشت آدمی
۱۱۸	جمع بندی بحث
۱۲۰	بخش ۴ - یادگیری
۱۲۱	فصل ۱۸ - معنی و مفهوم یادگیری
۱۲۱	مقدمه
۱۲۱	معنی و مفهوم یادگیری
۱۲۲	تعریف های یادگیری
۱۲۳	ماهیت یادگیری

۱۲۴	بررسی‌ها در یادگیری.....
۱۲۴	تفاوت یادگیری با سایر امور مشابه.....
۱۲۵	عمومیت یادگیری.....
۱۲۶	اهمیت یادگیری.....
۱۲۷	فصل ۱۹- ضرورت و اهمیت یادگیری.....
۱۲۷	مقدمه.....
۱۲۷	تفاوت انسان و حیوان در یادگیری.....
۱۲۸	تفاوت یادگیری در میان انسان‌ها.....
۱۲۸	ضرورت‌ها برای یادگیری.....
۱۲۹	انواع یادگیری.....
۱۳۰	کیفیت یادگیری.....
۱۳۱	القا و تذکار در یادگیری.....
۱۳۲	فصل ۲۰- تئوری‌های یادگیری.....
۱۳۳	مقدمه.....
۱۳۶	تئوری‌های یادگیری:.....
۱۳۶	الف) نظریه‌های محرک- پاسخ.....
۱۳۷	فونین یادگیری.....
۱۳۸	عوامل مؤثر در یادگیری.....
۱۳۸	تداوم و بقای یادگیری.....
۱۴۱	فصل ۲۱- نقش و کاربرد یادگیری.....
۱۴۱	مقدمه.....
۱۴۱	دامنه یادگیری.....
۱۴۲	نقش یادگیری در رفتار.....
۱۴۲	تأثیر یادگیری در آموزش.....
۱۴۳	نقش یادگیری در زندگی روزمره.....
۱۴۳	تربیت و یادگیری.....
۱۴۴	شرایط یادگیری.....
۱۴۵	پرهیزهای لازم در امر یادگیری.....
۱۴۶	بخش ۵- تقلید.....
۱۴۷	فصل ۲۲- مسئله تقلید.....
۱۴۷	مقدمه.....
۱۴۷	بُعد اجتماعی تقلید در حیات آدمی.....
۱۴۸	معنی و مفهوم تقلید.....
۱۴۸	تعریف‌ها در باب تقلید.....
۱۴۹	ماهیت تقلید.....
۱۵۰	انگیزه‌های تقلید.....
۱۵۱	دامنه تقلید.....

پیشگفتار

مبحث مربوط به شاکله انسان بسیار وسیع و پردامنه است و حتی اگر بنا بر اختصار باشد مجلداتی را به خود اختصاص خواهد داد. بنابراین کوشیده‌ایم که آن را در همین چند مجلد خلاصه کرده و به بیان مباحث مهم آن اکتفا نماییم. در بیان شاکله، تأکید بر ابزار و تجهیزات مهم آدمی چه در جنبه بیرونی وجود و چه در جنبه درونی آن داشته‌ایم، زیرا در همه حال، خوی و رفتار و عملکرد ما به آنها وصل است. در سایه این تجهیزات، نوع زندگی و دوام آن تعیین و تضمین می‌شود و ما از این دیدگاه ابزار جودی انسان را، سرمایه مهم او تلقی می‌کنیم.

انسان از جهاتی ضعیف‌تر و ناتوان‌تر از بسیاری حیوانات، و از نظر تجهیزات و ابزار وجودی کامل‌تر از همه آنهاست و به کمک همین امر است که قادر به طی مراحل رشد و حل مشکل می‌شود. البته در این مسیر او نیازمند هدایت و راهنمایی خداوند است که انبیا و اولیا و والدین و مربیان عهده‌دار آن هستند.

ما در مجلدات پیشین تجهیزات و شاکله‌های انسانی را مطرح نموده و متذکر شدیم که جای بحث در این عرصه بسیار است. لذا به صورت وسیع‌تری در این مجلد نیز اشاره خواهیم کرد. با توجه به نیازهای وسیع و پردامنه‌ای که انسان دارد، تربیت او نیازمند برنامه‌ریزی وسیعی است.

برای ورود به این بحث گسترده لازم دیدیم از تربیت‌پذیری انسان، یادگیری و تقلید، عادت‌پذیری، ظرفیت آدمی، سازوکار دفاعی او، مبانی فطرت و کمال جویی او در دامنه‌ای نسبتاً محدود سخن بگوییم.

کار ما در این مجلد نیز در ادامه و دنباله راهی است که در پیش گرفته بودیم و طبق روال با استناد به اسناد و مدارک پیش می‌رویم و روش کار کتابخانه‌ای خود را ادامه می‌دهیم، اگرچه در این مسیر از تجارب خود و دیگران و از نظرات صائب دانشمندان و پژوهشگران نیز برخورداریم. همان‌گونه که قبلاً متذکر شدیم به علت شتاب و سرعت در تدوین و نگارش (که آن نیز به علت احساس نزدیک شدن به سقف زمان عمر است) کار آن چنان نیست که ما را کاملاً اکتان کند و قطعاً خوانندگان نکته‌سنج نیز به انتقاداتی درباره آن خواهند پرداخت.